

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kong Frederik den Sjettes Eftermæle i Danske Samfund Vinter-Soelhverv Kirke-Sang til Mindetaler efter Ordsp. 20, 28 Sange ved Sørge-Høitiden over Kong Frederik den Sjette Sørge-Sang i Danske Samfund til 28de Januar 1840

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kong Frederik den Sjettes Eftermæle i Danske Samfund Vinter-Soelhverv Kirke-Sang til Mindetaler efter Ordsp. 20, 28 Sange ved Sørge-Høitiden over Kong Frederik den Sjette Sørge-Sang i Danske Samfund til 28de Januar 1840", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1839_639-intro-shoot-idm110.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Digtene

Kong Frederik den Sjettes Eftermæle

Sangen med førstelinjen "Kong Frederik den Sjette henslumred i Fred" er skrevet over melodien til en vise om Slaget på Reden "Vi alle dig elske, livsalige Fred" fra 1801 af Werner Hans Frederik Abrahamson (jf. Grundtvig 1840a). Som titlen angiver, og melodivalget hentyder til, portrætterer Grundtvig Frederik 6.s regeringstid gennem periodens store begivenheder. Strofe 6 beretter om stavnsbåndets ophævelse, strofe 7 om Slaget på Reden, strofe 8 om Danmarks tab af Norge, og strofe 9 om stænderforsamlingernes oprettelse og bøndernes plads heri.

Sangen blev trykt i forbindelse med en tale, som Grundtvig holdt den 17. december i Danske Samfund. Talen skildrede bøndernes ønske om at bære Frederik 6.s lig til Roskilde Domkirke. Omkvædet i "Kong Frederik den Sjette henslumred i Fred" tager forskud på dette ønske og beskriver i præteritum, hvordan bønderne bar Frederik 6., ligesom bønder før dem havde gjort med Valdemar 1. og Frode Fredegod. *Frode Fredegod, hvis regeringstid var så fredelig, at den kaldes frodefreden, blev kørt rundt i landet af sine mænd for at foregive, at han stadig var i live (Saxo, 5. bog, kap. 16), mens Valdemar 1., som var kendt for at have samlet riget, blev båret af bønder til Sankt Bendts Kirke i Ringsted (Saxo, 15. bog, kap. 6).

I et brev til B.S. Ingemann fra den 12. januar 1840 udtrykte Grundtvig lettelse over, at bønderne skulle bære kongens kiste ved ligtoget, da han "ved at skrive Vise om det forud, vovede min Trøje, som nu bliver helskindet" (Grundtvig & Ingemann 1882, s. 234).

Det blev også arrangeret, at Grundtvigs vise skulle synges under ligtoget. I et brev anmodede den nye dronning Caroline Amalie Grundtvig om tilladelse til at trykke eksemplarer til uddeling blandt bønderne. Hun havde dog også en anden forespørgsel: "vil De ikke forandre den tredje Linie i det første Værs!" (Grundtvig 1926, s. 312). Dette vers, som om Frederik 6. beretter, at "Han gjorde end ikke en Kat Fortred" (strofe 1), blev i størstedelen af de efterfølgende tryk ændret til "Og alle Smaafugle, de sang derved" (Grundtvig 1840a, strofe 1; *Bibliografien*, bind 2, s. 154). Eksemplarerne, som blev delt ud ved ligtoget, fik titlen *Dansk Bonde-Vise om Kong Frederik den Sjette Høilovlig Ihukommelse*.

Vinter-Soelhverv

Fra den 18. december 1839 lå Frederik 6. på lit de parade på Christiansborg i København. Tilstrømningen var stor, og man antog, at op mod 10.000 ville se kongen i løbet af de første to dage (*Kjøbenhavnsposten* 1839, sp. 1). Grundtvig var blandt de besøgende, og synet af kongens lig og de sort overtrukne slotsværelser havde en mærkbar effekt på ham. Dette kommer til udtryk i digtet "Vinter-Soelhverv", som udkom den 22. december i *Nordisk Kirke-Tidende*, sp. 916 f. Digtet er på ni strofer a 8 vers med kryds- og klamrerim. Det gentagne "Ding, Dang, / Klokkerne ringe for Kongens Liig" sammen med beskrivelsen af mødet med de kulsorte sale og kongens lig (strofe 1-3) skildrer den dystre stemning, som mødte Grundtvig på slottet. Strofe 6 bebuder, at Frederik 6.s eftermæle vil blive mindet af skjaldene, ligesom Frode Fredegods ånd stadig findes i folkesangen (strofe 8). Som overskriften og sidste strofe hentyder til, er der dog lysere tider i vente.

To kirkesange

Den 16. januar holdt Grundtvig en mindeprædiken over Frederik 6. i Vartov Kirke. Grundtvig havde forinden, den 5. januar, udgivet en kirkesang med førstelinjen "Velsignet er den Konges Minde" i *Nordisk Kirke-Tidende*, således at denne kunne anvendes til mindetalerne over Frederik 6. Til bisættelsesdagen fik Grundtvig trykt hæftet *Sange ved Sørge-Høitiden over Kong Frederik den Sjette*, hvori førnævnte kirkesang var at finde sammen med en anden kortere sang med førstelinjen "Blomsten lig, al jordisk Glands". Disse skulle afsynges hhv. før og efter mindeprædikenen. Ifølge vennen J.C. Lindberg blev sangene "benyttet i et Par Kirker i Hovedstaden og mange paa Landet" (Lindberg 1840a, sp. 56).

"Velsignet er den Konges Minde" er i førsteudgaven fra 5. januar i *Nordisk Kirke-Tidende* på ni strofer a seks vers med kryds- og parrim. De kirkelige taler skulle efter kongelig anordning knyttes til Ordsprogenes Bog

20,28, og sangen alluderer til dette skriftsted i omkvædene fra strofe 1-7. Frederik 6. hyldes for at have gavnet riget (strofe 5), og hans minde skal velsignes (strofe 1 og 6).

“Blomsten lig, al jordisk Glands” er på tre strofer a seks vers. Selvom sangen er skrevet til prædikenen i Vartov, og melodien er fra salmen “JEsus hand er Syndres Ven”, hentyder den ikke til bibelske skriftsteder, som det ses i “Velsignet er den Konges Minde”. Sangen bebuder, at skønt heltes æreskrans “Hurtig visner allevegne”, vil Frederik 6.s minde være udødeligt (strofe 1). I næste strofe kædes hans eftermæle sammen med Frode Fredegod, som i sidste strofe er blevet vækket til live i Frederik 6.

Sørge-Sang i Danske Samfund

På den afdøde konges fødselsdag den 28. januar 1840 holdt Grundtvig tale i Danske Samfund. I talen berettede han om modersmålets, folkesangens og fædrelandshistoriens opblomstring under Frederik 6. og om, at ingen dansk konge var så besunget som han (Grundtvig 1840b, s. 69). Inden talen blev sangen med førstelinjen “Kong *FREDERIK* flytted langt fra Taare-Pilen” afsunget.

Sørgesangen er skrevet over melodien til folkevisepastichen “Herr Peder kasted' Runer over Spange” fra Henrik Hertz' romantiske tragedie *Svend Dyrings Huus* (1837). Valget af melodi understøtter Grundtvigs udsagn om folkevisernes genopblomstring i Frederik 6.s regeringsperiode.

I forbindelse med sin tale havde Grundtvig skrevet endnu et digt med førstelinjen “Hvem reiser bort saa seent i Kveld”, som findes i *Kiærminder* (1840b, s. 80-83).

Sammenfatning

Digtene, som tilhører genrene dødedigte og kongedigte, har alle til formål at hylde Frederik 6. Ved at besynge kongens minde i så mange digte viste Grundtvig sin store hengivenhed for den afdøde konge.

I flere af digtene skabes en forbindelse mellem Frederik 6. og tidligere danske konger – særligt sagnkongen Frode Fredegod. Denne forbindelse er ikke ualmindelig og ses også i andre af Grundtvigs digte til og om Frederik 6. (se fx “Høstgildet” 1815 og “Gylden-Aaret” 1834). Ifølge Helge Toldberg er det hos Grundtvig typisk, at regenter karakteriseres ved “nogenlunde fælles ‘kongelige’ træk, saa man hos den enkelte repræsentant ubeset venter ættens bedste egenskaber” (Toldberg 1850, s. 204). Det er de fremragende og store regenter, som huskes og “opfattes som regerende langt ud over deres egen tid”, og blandt disse findes Frode Fredegod samt Frederik 6. (Toldberg 1850, s. 204).